

Trajnostna družba: Cilji, izzivi in rešitve za prihodnost

Trajnostna družba je koncept, ki ga je težko natančno opredeliti, a ga lahko razumemo kot družbo, ki stremi k uravnoteženemu razvoju. Pri tem upošteva tri ključne dimenzije: ekonomsko, socialno in okoljsko. Glavni cilj trajnostne družbe je zagotavljanje visoke kakovosti življenja za vse prebivalce ob hkratnem ohranjanju naravnih virov za prihodnje generacije.

Trajnostna družba

Trajnostna družba temelji na gospodarskem razvoju, ki je podprt z znanjem in tehnološkim napredkom. Pri tem se daje prednost visoki dodani vrednosti na zaposlenega, kar zahteva vlaganja v raziskave, inovacije in izobraževanje. Socialna pravičnost je prav tako ključna, saj vključuje nizko stopnjo neenakosti in enak dostop do kakovostnih javnih storitev, kot so zdravstvo, izobraževanje in socialno varstvo. Poleg tega je pomembno ohraniti naravno okolje in biotsko raznovrstnost. To se dosega z zmanjševanjem porabe energije in virov, prehodom na obnovljive vire energije ter učinkovitim ravnanjem z odpadki. Prav tako so nepogrešljive učinkovite demokratične institucije in pravna država, ki zagotavljajo spoštovanje človekovih pravic in svobode medijev.

Značilnosti trajnostne družbe

Trajnostna družba temelji na gospodarskem razvoju, ki je podprt z znanjem in tehnološkim napredkom. Poudarek je na visoki dodani vrednosti na zaposlenega, kar zahteva vlaganja v raziskave, inovacije in izobraževanje. Slovenska industrijska strategija 2021–2030 poudarja pomen prehoda v industrijo z višjo dodano vrednostjo ter krepitev inovacijskih zmogljivosti in digitalizacije.

Socialna pravičnost je ključna za trajnostno družbo. To vključuje nizko stopnjo neenakosti ter enak dostop do kakovostnih javnih storitev, kot so zdravstvo, izobraževanje in socialno varstvo. Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030, ki jo je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov, poudarja odpravo revščine, zmanjšanje neenakosti ter zagotavljanje kakovostnega izobraževanja in zdravja za vse.

Ohranjanje naravnega okolja in biotske raznovrstnosti je prav tako bistveno. To se dosega z zmanjševanjem porabe energije in virov, prehodom na obnovljive vire energije ter učinkovitim ravnanjem z odpadki. Evropska unija v okviru Zelenega dogovora (Evropski svet & Svet Evropske unije 2024) stremi k prehodu na krožno gospodarstvo, zmanjšanju emisij ter ohranjanju biotske raznovrstnosti.

Učinkovite demokratične institucije in pravna država so nepogrešljive za trajnostno družbo. Zagotavljajo spoštovanje človekovih pravic in svobode medijev. Evropska komisija poudarja pomen vladavine prava kot temeljne vrednote Evropske unije, ki je ključna za zaščito temeljnih pravic in demokratičnih vrednot.

Izzivi trajnostne družbe v Sloveniji

Slovenija se na poti do trajnostne družbe sooča s številnimi izzivi, ki zahtevajo celovite in dolgoročne rešitve. Eden ključnih problemov je prenizka dodana vrednost na zaposlenega, ki trenutno znaša le 52.000 €. To je posledica nezadostne inovativnosti, pomanjkanja vlaganj v raziskave in razvoj ter slabe organizacije dela. Rezultat tega so nižje plače in slabša konkurenčnost v primerjavi z drugimi državami Evropske unije.

Druga velika težava je pomanjkanje usposobljenih kadrov. Kljub visoki stopnji izobrazbe Slovenija trpi zaradi pomanjkanja strokovnjakov na ključnih področjih, kot so informacijske in komunikacijske tehnologije, raziskave, razvoj in menedžment. Odhod strokovnjakov v tujino zaradi boljših delovnih pogojev in plačil ter počasna implementacija znanja iz akademske sfere v prakso še dodatno otežujeta ta problem.

Vlaganja v raziskave in razvoj so ključnega pomena za večjo konkurenčnost in dvig dodane vrednosti. Čeprav je zakon določil, da mora država vlagati vsaj 1 % BDP v raziskave in razvoj, Slovenija na tem področju še vedno zaostaja za primerljivimi državami.

Javni sektor je pogosto označen kot neučinkovit, predvsem zaradi slabe organizacije dela in političnega kadrovanja na vodstvenih položajih. Ta neučinkovitost vodi do dolgotrajnih postopkov, prekomerne birokracije in nižje produktivnosti.

Na področju podnebnih ciljev Slovenija prav tako zaostaja. Pomanjkanje skladne strategije in neusklajeno delovanje energetskega podjetij se odražata v premajhnem deležu obnovljivih virov energije, preveliki odvisnosti od fosilnih goriv ter neučinkovitem ravnanju z odpadki.

Rešitve za trajnostno družbo prihodnosti

Za uspešno reševanje teh izzivov je ključnega pomena dvig dodane vrednosti na zaposlenega, kar vključuje povečanje vlaganj v raziskave in razvoj, spodbujanje inovativnosti in

podjetništva ter izboljšanje organizacije dela. Prav tako je potrebno okrepiti sodelovanje med akademsko sfero in gospodarstvom ter pospešiti prenos znanja v prakso.

Da bi rešili težavo pomanjkanja usposobljenih kadrov, je nujno izboljšati delovne pogoje in plačila, poenostaviti postopke za zaposlovanje tujcev ter spodbujati vseživljenjsko učenje. Prav tako je treba ustvariti privlačno delovno okolje, ki bo mlade strokovnjake motiviralo, da ostanejo v Sloveniji.

Povečanje vlaganj v raziskave in razvoj, tako iz javnih kot zasebnih virov, je ključno. Potrebno je oblikovati učinkovit inovacijski sistem in izboljšati infrastrukturo ter tesneje povezati akademske ustanove z gospodarstvom.

Izboljšanje učinkovitosti javnega sektorja je prav tako nujno. Pri tem je treba opustiti politično kadrovanje in zaposlovati strokovnjake glede na njihove kompetence. Poleg tega je pomembno poenostaviti postopke, zmanjšati birokracijo in zagotoviti večjo preglednost delovanja javnih institucij.

VIRI:

Evropska ekonomsko-socialni odbor (n.d.) *Trajnostni razvoj in vladavina prava*. Dostopno na <https://www.eesc.europa.eu/sl/policies/policy-areas/sustainable-development>

Evropska komisija (2024) *EU in Združeni narodi: Skupni cilji za trajnostno prihodnost*. Dostopno na https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/sustainable-development-goals/eu-and-united-nations-common-goals-sustainable-future_sl

Evropski svet & Svet Evropske unije (2024) *Evropski zeleni dogovor*. Dostopno na: <https://www.consilium.europa.eu/sl/policies/green-deal/>

Generalna skupščina Združenih narodov (2015) *Agenda za trajnostni razvoj 2030*. Dostopno na https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateral/razvojno-sodelovanje/publikacije/Agenda_za_trajnostni_razvoj_2030.pdf

Glavič P, Helena Levičnik H, Muhič M (2023). [Trajnostna, konkurenčna, ustvarjalna in uspešna Slovenija 2030](#)

Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport (2021) *Slovenska industrijska strategija 2021–2030*. Dostopno na <https://www.gzs.si/Portals/206/Slovenska%20industrijska%20strategija.pdf>